

Incipit prologus in libris salomonis.

Oromatio et heliodoro
epis: ieronimus salu-
tem. Jungat epistola
quos iungit sacerdo-
tium: immo carta non diuidat
quos xpi nectit amor. Comenta-
rios. in osee. amos. zachariam. et
malachiam quos poscitis. scriptis
sem: si licuisset p ualitudine. At-
titis solatia sumptiu. notarios
ntos et librarios sustentantes: ut
uobis potissimu nem desudet in-
genium. Et ecce ex latere frequis
turba. diuersa poscentiu. quasi
aut equu fit. me uobis esurien-
tibz etiam laborare alus: aut in-
ratione dati et accepti. cuiqm p-
ter uos obnoxius sum. Itaqz lon-
ga egrotatione fractus. ne pen-
tus hoc anno reticerem. 7 apud
uos inuitus eem. tridui opus. no-
mini uro consecraui. interpretatio-
ne uidelicet trium salomonis uo-
luminu: masloch. quod hebrei
parabolas. uulgata editio. puer-
bia uocat. coelestis. qd grece eccle-
siasten. latine contionatozem
possumus dicere: syrasirim. qd
in lingua nra uertitur. canticu
canticor. Fertur et panarethos.
ihu filij syrach liber: et alius
pseudographus. cui sapientia
salomonis inscribitur. Quoru
priorum. hebraicum reperi: no
ecclesiasticum ut apud latinos. s;
parabolas pnotatum: cui iucti
erant ecclestes 7 canticu canti-

cor. ut similitudine salomonis.
non solum numero libror. s; etiā
materiaz genere coequaret. Se-
cundus apud hebreos nusqua
est. quia et ipse stilus grecam e-
loquentiam redoleret: et n nulli
scriptor. ueteru. hunc ee iudei
philonis affirmant. Sicut ergo
uidith et thobiam 7 machabeor
libros. legit quidem eos ecclia. s;
inter canonicas scripturas no re-
cipit: sic et hec duo uolumina le-
git ad edificatione plebis. no ad
auctoritatem ecclesiasticor dog-
matu confirmanda. Sicut sane
septuaginta interpretu magis
editio placet: habet eam. a nobis
olim emendatam. Neqz eni sic
noua cidimus: ut uetera des-
truamus. Et tamen cu diligen-
tissime legerit: sciat magis nra
scripta intelligi. que non in ter-
cium uas transfusa coacuerit:
sed statim de prelo purissime co-
mendata teste. suum saporem ser-
uauerint. **Explicit prologus. In-
cipiunt proueria salomonis.**

Parabole salomo-
nis filij dauid re-
gis isrl. ad sci-
endam sapiam
et disciplinam.
ad intelligenda
uerba prudentie
et suscipiendam eruditione doctri-
ne. iusticiam et iudiciu et equita-
tem: ut detur paruulis astucia.
adolescenti scientia 7 intellectus.

Audiens sapiens sapientior erit: et intelligens. gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam et interpretationem: uerba sapientum et enigmata eorum. Timor domini: principium sapientie. Sapientiam atque doctrinam: stulti despiciunt. Audi fili mi disciplinam patris tui; et ne dimittas legem matris tue: ut adlatur gratia capiti tuo. et torques collo tuo. Fili mi. si te lactauerint peccatores: ne acquiescas eis. Si dixerint. ueni nobiscum. insidiamur sanguini. abscondamus tendiculas contra insontem frustra. deglutiamus eum sicut infernus uiuentem et integrum. quasi descendente in lacum; omne preciosam substantiam reperiemus. implebimus domos nostras spoliis. sortem mittet nobiscum. marsupium sit unum omnium nostrum: fili mi ne ambules cum eis. Prohibe pedem tuum a semitis eorum. Pedes enim illorum ad malum currunt: et festinant ut effundant sanguinem. Frustra autem iacitur rete: ante oculos pennatorum. Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur: et moluntur fraudes contra animas suas. Sic semite omnis auari: animas possidentium rapiunt. Sapientia foris predicat: in plateis dat uocem suam. In capite turbarum clamitat: in foribus portarum urbis profert uerba sua: dicens. Usquequo paruuli diligitis in-

fantiam. et stulti ea que sibi sunt noxia cupient; et imprudentes odibunt scientiam. Conuertimini ad correptionem meam. En proferam uobis spiritum meum: et ostendam uerba mea. Quia uocaui. et renuistis: extendi manum meam. et non fuit qui aspiceret. Desperistis omne consilium meum: et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu uestrum ridebo. et sublanabo cum uobis id quod timebatis aduenient; cum irruerit repentina calamitas. et intentus quasi tempestas ingruerit: quando uenerit super uos tribulatio et angustia. Tunc inuocabunt me et non exaudiam; mane consurgent et non inuenient me. eo quod exolam habuerint disciplinam. et timorem domini non susceperint. nec acquirerint consilio meo: et detraxerint uniuerse correptioni mee. Comedent igitur fructus uie sue: suisque consiliis saturabuntur. Auerio paruulorum interficiet eos: et prosperitas stultorum perdet illos. Qui autem me audierit. absque terrore requiescet: et habundantia profuerit timore

malorum sublato. **F**ili mi si susceperis sermones meos. et mandata mea absconderis penes te. ut audiat sapientiam auris tua: inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. Si enim sapientiam inuocaueris. et inclinaueris cor tuum prudentie: si quesieris eam quasi pecuniam. et sicut

ros effluens illam: tunc in
 timorem domini. et scientiam
 ueritas. Quia dominus dicit super
 et ex ore eius secreta et
 ma. Custodiet rectorem salu
 proteget gradientes suos
 seruans sanctas uias
 suis: sicut insidietis. Tunc
 lips insidiam et uicium. et
 com. et ueni et sancta boni
 trauent sapientia cor tuu
 ma animi tui placuit:
 in calidior et prudentia
 ter te. ut erraris a uia ma
 domine qui quere loqu
 ne relinquere ut redum
 amant y uas trepiditas.
 haurit cum male fecerit
 dicit et in pectus. que
 uer et casus gressus uo:
 nas a uoluntate altera. et ab
 mo que nullis sermones su
 reliquit dicitur pudicitis
 spau dei sui oblecta est. In
 ta dicit ad morte domus
 et aliteros semite uisus.
 y puer rediunt ad eam
 puer: nec apprehendit
 est ut dat ambules in uia
 et ables uisus custodia.
 pueri sue habitabunt in
 et simplices permanebunt i
 quero de terra pderunt: et
 puer agunt. auferunt ex ea
 uine oblitiscaris
 puer: et precepta mea
 manducat. A uiginti
 puer et annos uer et

thesauros effoderis illam: tūc intelliges timorem dñi. et scientiam dei inuenies. Quia dñs dat sapientiam: et ex ore eius scientia et prudentia. Custodiet rectoz salutem: et proteget gradientes simpliciter: seruans semitas iusticie. et uias scōz custodiens. Tunc intelliges iusticiam et iudiciū. et equitatem: et omnē semitā bonā. Si intrauerit sapientia cor tuū. et scientia anime tue placuerit: consiliū custodiet te et prudentia seruabit te. ut eruaris a uia mala et ab homine qui puerse loquitur: qui relinquunt iter rectum et ambulant p uias tenebrosas. qui letantur cum male fecerint et exultant in rebz pessimis. quoz uie puerse et infames gressus eoz: ut eruaris a muliere aliena. et ab extranea que mollit sermones suos. et relinquit ducem pubertatis sue. et pacti dei sui oblita est. Inclinata est enī ad mortē domus eius: et ad inferos semite ipsius. Om̄s qui ingrediuntur ad eam nō reuertentur: nec apprehendent semitas uite. Et ambules in uia bona: et calles iustoz custodias. Qui enī recti sūt. habitabunt in terra: et simplices pmanebunt ī ea. Impi uero de terra pidentur: et qui inq; agunt. auferentur ex ea.

Hili mi ne obliuiscaris. **II**
legis mee: et precepta mea
cor tuum custodiat. Longitudi-
nem enī dier et annos uite. et

pacem: apponent tibi. Misericordia et ueritas: non te deserant. Circūda eas gutturi tuo: et describe ī tabulis cordis tui: et inuenies grām et disciplinā bonam. coram deo et hominibz. Habe fiduciam in dño ex toto corde tuo: et ne imitaris prudentie tue. In omnibz uis tuis cogita illum: et ipse diriget gressus tuos. Ne sis sapiens apud te metipm. Time dñm: et recede a malo. Sanctitas quippe in umbilico tuo erit: et irrigatio ossium tuoz. honora dñm de tua substantia. et de p̄ncipis omniū frugum tuarū: et implebuntur horrea tua saturitate: et uino torcularia te dundabunt. Disciplinā dñi fili mi ne abicias: ne deficias cum ab eo corripieris. Quē enī diligit dñs corripit: et quasi pater in filio complacet sibi. Beatus homo qui inuenit sapiam: et qui affluit prudentia. Melior est acquisitio eius negotiatione auri et argenti: primum et purissimi. Fructus eius pretiosior est cunctis opibz: et omnia que desiderantur. huic non ualent comparari. Longitudo dierum ī dextera eius: et in sinistra illius diuicie et glā. Die eius uie pulchre: et omnes semite illius pacifice. Lignū uite est hys qui apprehenderint eam: et q̄ tenuerint eam beatus. Dñs sapientia fundauit terrā: stabiluit celos prudentia. Sapia illius eruperunt abyssi: et nubes roze concretaunt.

Filii mi: ne effluant hec ab oculis
 tuis. Custodi legem atq; consiliū:
 et erit uita anime tue. et gratia
 faucibus tuis. Tunc ambulabis fi-
 ducialiter in uia tua: et pes tuus
 nō impinget. Si dormieris non
 timebis: quiesces. et suavis erit
 sompnus tuus. Ne paueas repen-
 tino terrore: et irruentes tibi po-
 tentias impioy. Dñs enī erit in
 latere tuo: et custodiet pedem tu-
 um ne capiatis. Noli prohibere
 bene facere eum qui potest: si ua-
 les et ipse benefac. Ne dicas ami-
 co tuo uade et reuertere et cras
 dabo tibi: cum statim possis da-
 re. Ne moliaris amico tuo ma-
 lum: cū ille in te habeat fidu-
 tiam. Ne contendas aduersus
 hōiem frustra: cum ipse tibi ni-
 chīl mali fecerit. Ne emuleris
 hōiem iniustū: nec imiteris ui-
 as eius: quia abhominatio dñi
 est omnis illusor. et cū simplici-
 bus sermocinatio eius. Egredias
 a dño in domo impy: habita-
 cula enī iustoy bñdicentur. Spē
 deludet illusores: et mansuetis
 dabit grām. Glām sapientes
 possidebunt: stultoꝝ exultatio
Aignominia. III
 Audite filii disciplinā pa-
 tris: et attendite ut sciatis pu-
 dentiam. Bonū bonū tribuam
 uobis: legem meā ne derelinqua-
 tis. Nam et ego fui filius patris
 mei tenellus. et unigenitus corā
 matre mea: et docebat me atq;

dicebat. Suscipiat uerba mea cor
 tuū: custodi precepta mea et ui-
 ues. Posside sapientiam. posside
 prudentiā: ne obliuiscaris neq; de-
 clines a uerbis oris mei. Ne di-
 mittas eam et custodiet te: dili-
 ge eam et seruabit te. Principiū
 sapientie posside sapiam: et in
 omni possessione tua acquire pu-
 dentiam. Arripe illam et exalta-
 bit te: et glorificaberis ab ea. cū
 eam fueris amplexatus. Dabit
 capiti tuo augmenta gratum: et
 corona inclita proteget te. Audi
 filii mi et suscipe uerba mea: et
 multiplicentur tibi anni uite. Si
 am sapientie monstrabo tibi: de-
 ducam te p semitas equitatis:
 quas cum ingressus fueris nō ar-
 tabuntur gressus tui. et currens
 nō habebis offendiculū. Tene
 disciplinā. ne dimittas eam: cu-
 stodi illam. quia illa est uita tua.
 Ne delecteris in semitis impioy:
 nec tibi placeat maloꝝ uia. Fuge
 ab ea. ne transeas p illam: de-
 clina. et desere eam. Non enim
 dormiunt. nisi male fecerint: nec
 capitur sompnus ab eis. nisi sup-
 plantauerint. Comedunt panē
 impietatis: et uinū iniquitatis
 bibunt. Iustoꝝ aut semita quasi
 lux splendens procedit: et crescit
 usq; ad pfectam diem. Via im-
 pioꝝ tenebrosa: nesciunt ubi co-
 tuant. Filii mi ausculta sermo-
 nes meos: et ad eloquia mea in-
 clina aurem tuā. Ne recedant

ab oculis tuis: custodi ea in me-
dio cordis tui. **V**ita enim sunt
inuentibz ea: et uniuerse car-
nis sanitas. **O**mmi custodia serua
cor tuū: quia ex ipso uita proce-
dit. **R**emoue a te os prauum: et
detrahentia labia sint procul a
te. **O**culi tui uideant recta: et
palpebre tue p̄cedant gressus tu-
os. **D**irige semitas pedibz tuis:
et om̄s uie tue stabiliuentur. **N**e
declines ad dexteram neq; ad si-
nistrā: auerte pedem tuum a
malo. **V**ias enī que a dextris sūt
nouit dñs: puerse uero sunt que
a sinistris sunt. **I**psē autē rectos
faciet gressus tuos: itinera autē
tua in pace producentur. **V**

Fili mi attende sapiām meā.
et prudentiē meē inclina au-
rem tuam: ut custodias cogita-
tiones. et disciplinā labia tua cō-
seruent. **F**auus enī stillans labia
meretricis: et nitidius oleo gut-
tur eius. **F**louissima autē illius
amara quasi absinthium: et acu-
ta quasi gladius biceps. **P**edes
eius descendunt in mortē: et ad
inferos gressus eius penetrant.
Per semitam uite n̄ ambulant:
uagi sunt gressus eius. et iuesti-
gabiles. **H**unc ergo fili mi audi
me: et ne recedas a uerbis oris
mei. **L**onge fac ab ea uiam tuā:
et ne appropinques foribz domus
eius. **N**e des alienis honorē tuū.
et annos tuos crudeli: ne forte
impleantur extranei uiribz tuis.

et labores tui sint ī domo aliena:
et gemas in nouissimis. quando
consumpseris carnes et corpus
tuū. et dicas. **C**ur detestatus sū
disciplinā. et increpationibz nō
acquireuit cor meum: nec audiu
uocem docentiū me. et magistris
nō inclinaui aurem meā. **P**ene
fui in omni malo: in medio eccle-
e et synagoge. **B**ibe aquā de cis-
terna tua: et fluenta putei tui.
Deriuentur fontes tui foras: et
in plateis aquas tuas diuide. **H**a-
beto eas solus: nec sint alieni par-
ticipes tui. **S**it uena tua benedi-
cta: et letare cū muliere adoles-
centie tue. **C**erua carissima: et
gratissimus hinnulus. **V**bera
eius inebuent te omni tempore:
et in amore eius delectare uigil.
Quare seduceres fili mi ab alie-
na: et foueris in sinu alterius?
Respicit dñs uiam hominis: et
om̄s gressus illius considerat. **I**n-
iquitates sue capiunt impiū:
et fimbz pctōz suoz constringi-
tur. **I**psē morietur quia nō habu-
it disciplinā: et in multitudine
stulticie sue decipietur. **V**

Fili mi si spoponderis p̄ ami-
co tuo: defixisti apud extra-
neum aiām tuam. **N**llaqueatus
es uerbis oris tui: et captus pro-
prios sermonibz. **F**ac ergo quod
dico fili mi. et temetipm libera:
quia incidisti in manus pximi
tui. **D**iscurre. festina: suscita a-
micum tuū. **N**e dederis sompnū

oculis tuis: ne dormitent palpebre tue. **C**ruere quasi dānula de manu: et quasi avis de insidiis aucupis. **V**ade ad fornicam o piger. et considera vias ei: et disce sapiam. **Q**ue cum nō habeat ducem nec p̄ceptorem nec p̄ncipem; parat estate cibum sibi: et congregat in messe qd̄ comedat. **U**t q̄ quo piger dormies. **Q**uando consurges e sompno tuo. **P**aululum dormies. paululum dormitabis; paululū conseres manus ut dormias: et ueniet tibi quasi uir ator egestas. et pauperes quasi uir armatus. **S**i uō impiger fueris; ueniet ut fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. **H**omo apostata. uir inutilis. graditur ore puerſo; annuit oculis. terit pede. digito loquitur. prauo corde machinatur malū: et omni tempore uirgia seminat. **H**uic extemplo ueniet p̄dictio sua: et subito conteretur; nec habebit ultra medicinā. **S**ex sunt que odit dominus. et septimū detestatur anima eius; oculos sublimes. linguam mendacem. manus effundentes sanguinē innoxium: cor machinans cogitatōes pessimas. pedes ueloces ad currendum in malū. p̄ferentem mendacia testimonium fallacem: et eum qui seminat inter fr̄es discordias. **C**ōserua fili mi p̄cepta patris tui: et ne dimittas legem matris tue. **L**iga ea iugiter in corde tuo: et

circūda gutturi tuo. **C**um ambulaueris gradiantur tēti. cū dormieris custodiant te. et uigilans loquere cū eis; q̄a mandatū lucerna est. et lex lux. et uia uite increpatio discipline: ut custodiant te a muliere mala; et a blanda lingua extranee. **N**on concupiscat pulchritudinem eius cor tuū: ne capiaris nutib; illi. **P**recium enī corti uix est unius panis: mulier autē. uiri p̄ciosam animā capit. **N**unquid potest homo abscondere ignem in sinu suo. ut uestimenta eius non ardeant; aut ambulare sup̄ prunas. et nō comburentur plante eius. **S**ic q̄ ingreditur ad mulierem proximi sui: nō erit mūdus cū tetigerit eam. **N**on grandis est culpa cū quis furatus fuerit: furatur enī ut esurentem impleat aiā. **D**e p̄hensus quoq; reddet septuplū; et omnē substantiā domus sue tradet: et liberabit se. **Q**ui autē adulter est: p̄pter cordis inopiā perdet aiā suā. **T**urpitudinē et ignominia congregat sibi: et opprobriū illius nō delebitur. **E**zelus et furor uiri non patret in die uindictē; nec acquiescet cū qm̄ precib; nec suscipiet pro redemptione dona plurima. **VII**

Fili mi custodi sermones meos: et p̄cepta mea reconde tibi. **S**erua mandata mea et uies: et legem meā quasi pupilam oculi tui. **L**iga eam in digi-

is: scribe illam in tabulis
tuis. **S**icut scripsit sermo
aliter a uoca amicum tuum
indiat et a muliere terra
ab aliena que uerba sua
ultra. **D**e fenestra mi
mor y cancellos prospici: et
paruos. **C**onsidera uerba
mentē qui transir gularas
singulum. et prope uiam de
illius gradire: in obscuro
operantur die in nocte re
sire caligine. **E**t ecce mulier
ille enatu meretricis. p̄
ad capentes aias: garru
paga. quous uarietas. nec
in domo consistere pedib;
suis: sicut in plateis.
et angulos insidans. **S**p̄
somp̄ dēstatur uenit:
uoculū blandit. dices.
tuis pro salute debui: ip̄
de uia mea. **A**lcero egressa
uoculū mi desiderans. et
re: impet. **I**mpetū fandi:
uoculū: strau capenti pedis
p̄p̄tē p̄tē cubile meū uir
de. **M**inamond. **D**em in
uoculū dicit: et fruamur
nos amplexu: donec illud
uoculū est eni uir i domo
uoculū longissima. **S**acra
p̄p̄tē secum tulet: in die
uoculū recidimus ē dormi sui
uoculū multos sermonib; et
uoculū labior: uoculū illū.
uoculū eam sequitur quasi bos
uoculū uoculū. et quasi

nis tuis: scribe illam in tabulis
 cordis tui. **D**ic sapie soror mea.
 et prudentia uoca amicam tuam:
 ut custodiat te a muliere extra-
 nea. et ab aliena que uerba sua
 facit dulcia. **D**e fenestra eni do-
 mus mee p cancellos prosperi: et
 uideo paruulos. **C**onsidero uecor-
 dem iuuenem qui transit p plateas
 iuxta angulum. et prope uiam do-
 mus illius graditur: in obscuro
 ad uesperascente die. in noctis te-
 nebris et caligine. **E**t ecce mulier
 occurrit illi ornata meretricio. pre-
 parata ad capiendas aias: garru-
 la et uaga. quietis ipatiens. nec
 ualens in domo consistere pedib;
 suis. nunc foris nunc in plateis.
 nunc iuxta angulos insidians. **A**p-
 phensumq; deosculatur iuuenem:
 et procaci uultu blanditur. dices.
Victimas pro salute debui: hodie
 reddidi uota mea. **I**dcirco egressa
 sum i occursum tuum. desiderans te
 uidere: et reperi. **I**nterui finib;
 lectulū meū: strau tapetib; pictis
 ex egipto. **A**sperfi cubile meū mir-
 ra. aloē. et cinnamomo. **V**eni in
 ebriemur uberib;: et fruamur
 cupitis amplexib;: donec illuces-
 cat dies. **N**on est enī uir i domo
 sua: abijt uia longissima. **S**accu-
 lum pecunie secum tulit: in die
 plene lune reūsurus ē domū suā.
Irreruit eū multis sermonib;: et
 blandicis labior; protraxit illū.
Statim eam sequitur quasi bos
 ductus ad uictimam. et quasi

agnus lasciuens. ignorans: et
 nescit. qd' ad uincula stultus tra-
 hatur. donec transfigat sagitta
 ietur eius. uelut si auis festinet
 ad laqueū: et nescit quia de peri-
 culo anime illius agitur. **N**unc
 ergo fili audi me. et attende uer-
 bis oris mei: ne abstrahatur in uis
 illius mens tua: neq; decipiaris
 semitis eius. **N**ultos enī uulne-
 ratos detexit: et fortissimi quq;
 interfecti sunt ab ea. **D**ie inferi
 domus eius: penetrantes i infe-

Driora mortis. **VIII**
Nymquid nō sapia clamitat;
 et prudentia dat uocem suā. **I**n
 summis excellisq; uerticib; sup
 uiam in medys semitis stans. iux-
 ta portas ciuitatis. in ipis forib;
 loquitur: dicens. **O** uiri ad uos
 clamito: et uox mea ad filios ho-
 minū. **I**ntelligite paruuli astu-
 tiam: et insipientes animaduer-
 tite. **A**udite. qm de reb; magnis
 locutura sum: et aperientur la-
 bia mea ut recta predicent. **V**eri-
 tatem meditabitur guttur meū:
 et labia mea detestabuntur im-
 piū. **I**usti sunt omnes sermones
 mei: nō est in eis prauum quid.
 neq; puerium. **R**ecti sunt intel-
 ligentib;: et equi inuenientib;
 scientiam. **A**ccipite disciplinam
 meā et non pecuniam: doctrinā
 magis qm thesaurum eligitē.
Melior est sapia cunctis opib; p-
 ciosissimis: et omne desiderabile
 ei nō potest comparari. **E**go sa-

pientia habito in consilio: et e-
 ruditis interflum cogitationibz.
 Timor dñi odit malū. Arrogan-
 tiam et supbiam et uiam prauā
 et os bilingue: detestor. Meum
 est consilium et equitas: mea ē
 prudentia. mea est fortitudo. Per
 me reges regnant: et legum cō-
 ditores iusta decernūt. Per me
 principes imperant: et potentes
 decernunt iusticiā. Ego diligen-
 tes me diligo: et qui mane uigi-
 lauerint ad me. inuenient me.
 Meum sunt diuicie et gloria:
 opes superbe et iusticia. Melior
 est fructus m̄s auro et lapide p̄-
 cioso: et gemmina mea argen-
 to electo. In uis iusticie ambulo.
 in medio semitay iudicij: ut di-
 tem diligentes me. et thesauros
 eoy repleam. Dñs possedit me ī
 initio uiaꝝ suay: ante qm̄ quic-
 qm̄ faceret a principio. Ab eter-
 no ordinata sum et ex antiquis:
 ante qm̄ terra fieret. Non dum
 erant abyssi: et ego iam concep-
 ta eram. Necdum fontes aquay
 erupant: necdum montes graui
 mole constitierant. Ante colles ego
 parturiebar: adhuc terram non
 fecerat. et flumina et cardines
 orbis terre. Quando p̄parabat ce-
 los aderam: qñdo cetera lege et
 giro uallabat abyssos. Quando
 ethera firmabat sursum: et libra-
 bat fontes aquay. Quando cir-
 cūmdabat mari terminū suū:
 et legem ponebat aquis. ne tran-

sirent fines suos. Quando appen-
 debat fundamenta terre. cum eo
 eram cuncta componens: et de-
 lectabar p̄ singulos dies. ludens
 coram eo omni tempe. ludens in
 orbem terray: et delicia mee esse
 cum filiis hominū. Aunc ḡ filij:
 audite me. Beati qui custodiunt
 uias meas. Audite disciplinam:
 et estote sapientes: et nolite abi-
 cere eam. Beatus homo q̄ audit
 me. qui uigilat ad fores meas co-
 tidie: et obseruat ad postes ostij
 mei. Qui me inuenit inueniet
 uitam: et hauriet salutē a dño.
 Qui aut̄ in me peccauerit: ledet
 aiām suam. Omnes qui me ode-
 runt: diligunt mortem. **IX**
Sapientia edificauit sibi do-
 mū: excidit columpnas sep-
 tem. Immolauit uictimas suas:
 miscuit uinū: et p̄posuit m̄sam
 suā. Misit ancillas suas ut uoca-
 rent ad arcem: et ad menia ciui-
 tatis. Siquis ē paruulus: ueniat
 ad me. Et insipientibz locuta ē.
 Venite comedite panem meū: et
 bibite uinū qd̄ miscui uobis. Re-
 linquite infantia et uiuite: et am-
 bulate p̄ uias prudentie. Qui e-
 ruduit derisorem. ip̄e sibi iniuria
 facit: et qui arguit impiū. sibi
 maculam generat. Noli arguere
 derisorem: ne oderit te. Argue sa-
 pientē: et diliget te. Da sapienti
 occasiōē: et addetur ei sapiētia.
 Doce iustum: et festinabit acci-
 pere. Principiū sapie timor dñi:

ntra sōz: prudentia p̄m
 utriusq̄ uirtutis dñs m̄:
 cur tibi dñi uirt: p̄ la-
 fiers. tū mer ip̄i tēis: f̄
 dūso: solus portabes malū
 et strata et clamosa ple-
 dōres. et nichil omnino
 bit in foetis: dōmū: ut sup-
 in excelsis uobis locū: ut
 in transierites p̄ uiam. et
 tes tu tenere sū. Aus est
 dñs: dicitur ad me. Et
 in loca ē. Ap̄t fieriue
 tes sū: et p̄ms abcon-
 ditione. Et ḡm̄ aut̄ q̄
 p̄p̄tantes: et in p̄fandis
 in dōmū eius. **X**
 dñs sapiens lectuar p̄m̄:
 dñs uirtutis uirtutis
 dñs sū: sū p̄m̄ dñs t̄p̄
 in p̄p̄tans: iusticia uero
 dñi am̄t. Ap̄t affigere
 sū dñi uirt: et in dñs
 dñs sū. Gestarem opa
 dñs remissa: man aut̄
 dñs parat. Qui aut̄
 dñs dñs. In p̄m̄ uero
 dñs dñs aures uolantes
 dñs in messe. filius
 dñs: qui aut̄ sūcti estā
 dñs infirmitatis. Būcti
 dñs uirt: os aut̄ in
 dñs iniquitas. Memoria
 dñs dñs: et nom̄ in p̄m̄
 dñs: ap̄tens oide. p̄p̄ra
 dñs: dñs dñs labijs
 dñs dñs simpliciter. ambu-
 dñs dñs: qui aut̄ dñs

et scientia scōy. prudentia. **P** me
enī multiplicabuntur dies tui: et
addentur tibi anni uite. **S**i sa
piens fueris. tibi met ipsi eris: si
autē illusor. solus portabis malū.
Mulier stulta et clamosa. plena
q̄ illecebris. et nichil omnino sci
ens. sedit in foribz domus sue. sup
sellam in excelso urbis loco. ut
uocaret transeuntes p̄ uiam. et
p̄gentes in itinere suo. **Q**uis est
pariuulus. **D**eclinat ad me. **E**t
uecordi locuta ē. **A**que furtiue
dulciores sunt: et panis abscon
ditus suauior. **E**t ignorauit qd̄
ibi sint gigantes: et in pfundis
inferni conuiue eius. **X**

Filius sapiens lenificat patrē:
filius uero stultus mesticia
est matris sue. **N**on proderūt the
sauri impietatis: iusticia uero
liberabit a morte. **N**on affliget
dñs fame aīam iusti: et insidias
improy subūter. **E**gestatem opa
ta est manus remissa: manū autē
fortiū diuicias parat. **Q**ui autē
nititur mendacis. hic pascit uen
tos: idem sequitur aues uolantes.
Qui congregat in messe. filius
sapiens est: qui autē sterit esta
te. filius confusionis. **B**ndictio
dei sup caput iusti: os autē im
proy operit iniquitas. **M**emoria
iusti cum laudibz: et nom̄ improy
putrescet. **S**apiens corde. p̄cepta
suscepit: stultus ceditur labijs.
Qui ambulat simpliciter. ambu
lat confidenter: qui autē depra

uat uias suas. manifestus erit.
Qui annuit oculo. dabit dolore:
stultus labijs uerbabitur. **V**ena
uite os iusti: os autē improy ope
rit iniquitatē. **O**dium suscitāt
rixas: et uniuersa delicta operit
caritas. **I**n labijs sapientis inue
nitur sapientia: et uirga in dor
so eius qui indiget corde. **S**apient
es abscondunt scientiam: os au
tem stulti confusioni proximū ē.
Substantia diuitis urbs forti
tudinis eius: pauor pauperum
egestas eoy. **O**pus iusti ad uitā:
fructus autē impij ad peccatum.
Tha uite custodiendi disciplinā:
qui autē increpationes relinquit.
errat. **A**bscondunt odium labia
mendatia: qui pfert contumeli
am insipiens est. **I**n multiloq̄o
nō deerit peccatū: qui autē mode
ratur labia sua. prudentissimus
est. **A**rgentū electum lingua iusti:
cor improy pro nichilo. **L**abia iusti
erudiunt plurimos: qui autē in
docti sunt. in cordis egestate mo
rientur. **B**ndictio dñi diuites fa
cit: nec sociabitur eis afflictio.
Quasi prisum stultus opatur
scelus: sapia autē est uiro pruden
tia. **Q**d timet impius ueniet su
per eum: desiderium suū iustis
dabitur. **Q**uasi tempestas tran
siens nō erit impius: iustus autē
quasi fundamentū sempiternū.
Sicut acetum dentibz. et fumus
oculis: sic piger his qui miserēt
eum in uia. **T**imor dñi apponet

domū suam. possidebit uentos:
 et qui stultus est. seruet sapi-
 enti. Fructus iusti lignū uite:
 qui suscipit animas sapiens est.
 Si iustus in terra recipit: q̄nto
 magis impius et peccator. **XII**

Qui diligit disciplinam. dili-
 git scientiam: qui autem
 odit increpationes. insipiens est.
 Qui bonus est. hauriet sibi a do-
 mino grām: qui autē confidit
 in cogitationib; suis. impie agit.
 Non roborabitur homo ex impie-
 tate: et radix iustorum nō com-
 mouebitur. Mulier diligens. co-
 rona ē uiro suo: et putredo in
 ossibus eius. que confusione res
 dignas gerit. Cogitationes ius-
 torum iudicia: et consilia impio-
 rū fraudulenta. Verba impiorū
 insidiantur sanguini: os iustoz
 liberabit eos. Verge impios. et n̄
 erunt: domus autem iustozū p̄
 manebit. Doctrina sua cognos-
 cetur uir: qui autem uanus et
 excors est. patebit contemptui.
 Melior est pauper et sufficiens
 sibi: q̄m gloriosus et indigens
 pane. Aouit iustus animas iu-
 mentoz suozum: uiscera autem
 impioz crudelia. Qui operatur
 terram suā. faciabitur panib;:
 qui autē sectatur ocium. stul-
 tissimus ē. Qui suauis est.
 uiuit in moderationib;: in suis
 monitionib; relinquit contumeli-
 am. Desideriū impy monimen-
 tū est pessimoz: radix autē ius-

toz proficiet. Propter p̄cā labi-
 orum. ruina proximat malo:
 effugiet autē iustus de angustia.
 De fructu oris sui unusquisq; re-
 plebitur bonis: et iuxta opera
 manuū suarū retribuetur ei. Via
 stulti recta in oculis eius: q̄ autē
 sapiens est. audit consilia. Fa-
 tuus indicat statim iram suā:
 qui autē dissimulat iniuriā. cal-
 lidus ē. Qui qd nouit loquitur. iu-
 dex iusticie est: qui autē mentitur.
 testis ē fraudulentus. Est qui
 promittit. et quasi gladio pun-
 gitur conscientia: lingua autem
 sapientiū sanitas ē. Labiū ueri-
 tatis firmū est in p̄petuum: qui
 autē testis ē repentinus. cōcinnat
 linguam mendacii. Dolus ī cor-
 de cogitantū mala: qui autem
 pacis inuunt consilia. sequitur
 eos gaudiū. Non cōristabit iustū
 quicqd ei acciderit: impy autē
 replebuntur malo. Abominatio
 est dño labia mendacia: qui autē
 fideliter agunt. placēt ei. Homo
 uersutus celat sciām: et cor in-
 sapientiū puocat stulticiā. Manū
 fortiū dñabitur: que autē remissa
 est. tribūtis seruet. Heros ī corde
 iusti humiliabit eū: et sermone
 bono lenificabitur. Qui negligit
 dampnū pp̄e amicū. iustus ē: iter
 autē impioz decipiet eos. Non in-
 uiet fraudulentus lucrū: et sub-
 stantia hōis erit auri preciū. In-
 semita iusticie uita: iter autē de-
 uii ducit ad mortem. **XIII**

est intellige uiam suā: et impru-
 dentia stultoz errans. **S**tultus
 illudit pccm: inter iustos mora-
 bitur grā. **C**or qd nouit amari-
 tudinem aīe sue: in gaudio eius
 nō miscbitur extraneus. **D**omus
 impioꝝ delebitur: tabernacula
 iustoz germinabunt. **E**st uia q̄
 uidetur homini iusta: nouissi-
 ma autē eius declucunt ad mortē.
Risus dolore miscbitur: et extre-
 ma gaudy. luctus occupat. **D**us
 sius replebitur stultus: et super
 eum erit uir bonus. **I**nnocens cre-
 dit omni uerbo: astutus conside-
 rat gressus suos. **S**apiēs timet
 et declinat a malo: stultus tran-
 siluit et confidit. **I**mpatiens opa-
 bitur stulticiam: et uir uet sutis
 odiosus ē. **P**ossidebunt paruuli
 stulticiam: et expectabunt astu-
 ti sciam. **J**acebunt mali ante bo-
 nos: et impy ante portas iustoz.
Etiam proximo suo paup odiosus
 erit: amici uero diuicum multi.
Qui despicit proximū suum pec-
 cat: qui autē miseretur pauperi
 beatus erit. **Q**ui credit in dño.
 miam diligit: errant qui opā-
 tur malū. **M**isecia et ueritas. p̄
 parant bona: in omni opere bo-
 no erit abundantia. **I**bi autē
 uerba sunt plurima: ibi egestas
 frequē. **C**orona sapientū diui-
 cie eoz: fatuitas stultoz impru-
 dentia. **L**iberat animas testis fi-
 delis: et profert mendatia uersi-
 pellis. **I**n timore dñi fiducia for-

titudinis: et filys eius erit spes.
Timor dñi fons uite: ut declinet
 a ruina mortis. **I**n multitudine
 popli dignitas regis: et in pauci-
 tate plebis. ignominia p̄ncipis.
Qui patiens ē. multa gubnatur
 sapia: qui autē impatiens ē. exal-
 tat stulticiam suam. **V**ita carni-
 um. sanitas cordis: putredo ossi-
 um. inuidia. **Q**ui calumpniatur
 egentem exprobrat factori suo:
 honorat autē eum. qui miseretur
 pauperis. **I**n malicia sua expelli-
 tur impius: sperat autē iustus
 in morte sua. **I**n corde prudentis
 requiescit sapientia: et indoctos
 quosq̄ erudiet. **J**usticia eleuat
 egentem: miseros facit populos
 pccm. **A**ceptus ē regi minister i-
 telligens: iracundiam eius mu-
 tilis sustinebit. **XV**
Responso mollis frangit irā:
 sermo durus suscitatur furore. **L**in-
 gua sapientū ornat sciam: os
 fatuoz ebullit stulticiā. **I**n omni
 loco: oculi dñi contemplantur bo-
 nos et malos. **L**ingua placabilis
 lignum uite: que autem imode-
 rata est. conteret spm. **S**tultus ir-
 ridet disciplinā patris sui: qui
 autē custodit increpationes. astu-
 tior fiet. **I**n habundanti iusticia
 uirtus maxima est: cogitatōes
 autē impioꝝ eradicabuntur. **D**o-
 mus uisti plurima fortitudo: et
 in fructibz impy conturbatio. **L**a-
 bia sapientū disseminabunt sci-
 entiam: cor stultoz dissimile erit.

Victimae impiorum abhominabiles
 domino: uota iustorum placabilia. Ab
 hominatio est domino uita impiorum:
 qui sequitur iusticiam. diligetur
 ab eo. Doctrina mala deserenti-
 um uiam uite: qui increpatos
 odit. morietur. Infernus et peditio
 coram domino: quanto magis cor-
 da filiorum hominum. Non amat
 pestilens eum qui se corrigit: nisi
 ad sapientes graditur. Cor gau-
 dens exhilarat faciem: in merore
 animi deicietur spiritus. Cor sapien-
 tis queret doctrinam: et os stultorum
 pascitur impericia. Omnes dies
 pauperis mali: secunda mens quasi
 iuge conuiuuii. Melius est parum
 cum timore domini: quam thesauri
 magni et insatiabiles. Melius
 est uocari ad olera cum caritate:
 quam ad uiculum saginatum cum
 odio. Vir iracundus prouocat
 rixas: qui patiens est. mitigat
 suscitatas. Iter pigrorum quasi sepes
 spinarum: uia iustorum absque offendi-
 culo. Filius sapiens letificat pa-
 trem: et stultus homo despiciet
 matrem suam. Stulticia gaudium
 stulto: et uir prudens diriget
 gressus suos. Dissipantur cogi-
 tationes ubi non est consilium:
 ubi uero sunt plures consiliarii.
 confirmantur. Letatur homo in
 sententia oris sui: et sermo oportu-
 nus optimus est. Semita uite
 super eruditum: ut declinet de in-
 ferno nouissimo. Domum superborum
 demolietur dominus: et firmos faciet

terminos uidue. Abhominatio
 domini. cogitationes male: et purus
 sermo pulcherrimus. firmabitur
 ab eo. Conturbat domum suam qui
 sectatur auariciam: qui autem odit
 munera. uiuet. Per misericordiam et fi-
 dem purgantur peccata: per timorem
 autem domini declinat omnis a malo.
 Mens iusti meditatatur obedienti-
 am: os impiorum redundat malis.
 Longe est dominus ab impiis: et oratio-
 nes iustorum exaudiet. Lux oculorum
 letificat animam: fama bona in-
 guat ossa. Auris que audit incre-
 pationes uite: in medio sapien-
 tium commorabitur. Qui abiicit dis-
 ciplinam. despiciet animam suam: qui
 autem acquiescit increpationibus. pos-
 sessor est cordis. Timor domini disci-
 plina sapientie: et gloria precedit hu-
 militas. **D**ominus est **XVII** militas.
 animam preparare: et domini
 gubernare lingua. Omnes uie
 hominum patent oculis eius: spiritum
 ponderator est dominus. Reuela domino
 opera tua: et dirigentur cogita-
 tiones tue. Omnia propter semet
 ipsum operatus est dominus: impium quoque
 ad diem malum. Abhominatio est
 domini omnis arrogans: etiam si
 manus ad manum fuerit. non erit
 innocens. Misericordia et ueritate re-
 dimitur iniquitas: et in timore domini
 declinat a malo. Cum placue-
 rint domino uie hominis: inimicos
 quoque eius conuertet ad pacem. Me-
 lius est parum cum iusticia: quam
 multi fructus cum iniquitate.

omnis desponere uiam
 ad dnm est dengere gressu
 dominando in labijs regis
 mo no eratur os ei. Por
 sta terra uidetur dnm hui
 pra trus omnes lapides
 minabiles reg. qui agum
 qm iusticia firmatur fo
 aduentus regum Liba u
 qui terra loquitur dengent
 nato regis nuntij moris
 sapientis placabit eum. In
 uate uiltris regis uita: et
 uita eius quai iunter se
 us. Posside sapiam. qua
 uitor est: et amare pru
 na qd pnesto: et argen
 uita uiltris declinat ma
 los amte sue sequat u
 iam. Conuentione peditio
 tra: et ante ruinam tral
 na sp. Melius est humilia ar
 uita: qua diuidere spolia
 fupis. Cruditas in uerbo
 uer uia: et qui sperat in
 ueritas est. Qui sapiens e
 angustabitur prudens: et
 huius doquid. mator a re
 te spis uite erudito possi
 as dntina stultoru taru
 ad sapientis erudiet os ei:
 uiltris addet gram. Sa
 uellus uerba compofica
 am ante et caritas offi
 uita que uidetur homin
 trouit. Itema eius dicitur
 Aruma laboans la
 uita: quia compulor eum

Cor hominis disponet viam suam: sed dñi est dirigere gressus eius. **D**iuinatio in labijs regis: in iudicio nō errabit os ei. **P**ondus et statera iudicia dñi sunt: et opera eius. omnes lapides scli. **A**bhominabiles regi qui agunt impie: qm̄ iusticia firmatur solium. **V**oluntas regum labia iusta: qui recta loquitur dirigetur. **I**ndignatio regis nunciij mortis: et uir sapiens placabit eum. **I**n hilaritate uultus regis uita: et clementia eius quasi ymber se rotinus. **P**osside sapiam. quia auro melior est: et acquire prudentiam. q̄a preciosior est argento. **S**emita iustoz declinat mala: custos anime sue seruat uitam suam. **C**ontritionē p̄cedit superbia: et ante ruinam exaltabitur sp̄s. **M**elior ē humiliari cū mitibz: quā diuidere spolia cum supbis. **E**ruditus in uerbo reperiet bona: et qui sperat in dño beatus est. **Q**ui sapiens ē corde. appellabitur prudens: et qui dulcis eloquio. maiora reperiet. **F**ons uite eruditio possidentis: doctrina stultozū fatuitas. **C**or sapientis erudiet os ei: et labijs illius addet gr̄am. **F**auus mellis uerba composita: dulcedo anime est sanitas ossium. **E**st uia que uidetur homini recta: et nouissima eius ducunt ad mortem. **A**nima laborantis laborat sibi: quia compulit eum

os suū. **U**ir impius fodit malum: et in labijs eius ignis ardescit. **H**omo puerfus suscitatur lites: et uerbosus separat principes. **U**ir iniquus lactat amicum suū: et ducit eum p̄ uiam nō bonā. **E**t attōntis oculis cogitat praua: mordens labia. perficit malū. **C**orona dignitatis senectus: que in uis uisicie reperietur. **M**elior est patiens uiro forti: et qui dominatur animo suo. expugnatoze urbium. **S**ortes mittuntur in sinū: sed a dño

Mtemperantur. **XVII**
Melior est buccella sicca cū gaudio: qm̄ domus plena uictimis cum iurgio. **S**erius sapiēs dñabitur filijs stultis: et inter fr̄es hereditatem diuidet. **S**icut igne probatur argentū. et aurū camino: ita corda probat deus. **M**alus obēdit lingue inique: et fallax obtempat labijs mendacibz. **Q**ui despiciat paup̄em. exprobrat factori eius: et qui in ruina letatur alterius. nō erit impunitus. **C**orona senum filij filioz: gloria filioz patres eozū. **N**on decet stultum uerba composita: nec p̄ncipem labiū mentiē. **G**emma gratissima expectatio prestolantis: quocumq; se uiterit. prudenter intelligit. **Q**ui celat delictum. querit amicitias: qui alto sermone reperit. separat federatos. **P**lus proficit correptio apud prudentem: qm̄

centum plage apud stultū. Semp
uirgia querit malus: angelus
autē crudelis mittetur contra eū.
Expedit magis urse occurrere
raptis fetibz: qm fatuo confi
denti sibi in stulticia sua. Qui
reddit mala pro bonis: non rece
det malum de domo eius. Qui di
mittit aquam. caput est uirgior:
et anteqm paciatur contumeliā.
iudiciū deserit. Et qui iustificat
impū. et qui cōdemnat iustū:
abominabilis ē uterq; apud dñm.
Quid prodest habē diuitias stul
to: cum sapiam emere nō possit.
Omni tempore diligit q̄ amicus
est: et frater in angustiis compro
batur. Homo stultus plaudet
manibz: cū sponderit p ami
co suo. Qui meditat̄ur discordi
as. diligit rixas: et qui exaltat
os suū. querit ruinam. Qui pū
si cordis est. nō inuenit bonum: 7
qui uertit linguā. incidit ī malū.
Fatus ē stultus in ignominia
sua: sed nec pater in fatuo lera
bitur. Animus gaudens etatem
floridam facit: sp̄s tristis exsic
cat ossa. Munera de sinu impū
accipit: ut puertat semitas iu
dici. In facie prudentis lucet
sapia: oculi stultoz in finibz t̄re.
Ira patris. filius stultus: 7 dolor
matris que genuit eum. Non ē
bonum dampnū inferre iusto:
nec pcutere pncipem. qui recta
iudicat. Qui moderatur sermo
nes suos. doctus et prudens ē.

et p̄ciosi sp̄s uir eruditus. Stultus
quodq; cū tacuerit sapiens repu
tabitur: et si compresserit labia
sua. intelligens. **VIII**
Occasiones querit qui uult
recedere ab amico: om̄i tem
pore erit exprobrabilis. Non reci
pit stultus uerba prudentie: nisi
ea dixeris. que iasantur in corde
eius. Impius cū in profundū uene
rit p̄ccōz. contempnit: sed sequitur
eum ignominia et opprobrium.
Aqua profunda. uerba ex ore uiri:
et torrens redundans. fons sapie.
Accipe p̄sonam impy in iudicio.
non est bonū: ut declines a ueri
tate iudici. Labia stulti miscēt
se rixis: et os eius uirgia prouo
cat. Os stulti conteritio eius: la
bia ip̄ius. ruina anime ei. Verba
bilinguis quasi simplicia: 7 ip
sa pueniunt usq; ad interiora
uentris. Qui mollis et dissolu
tus est in opere suo: frater ē sua
opera dissipantis. Turris fortis
sima nomen dñi: ad ipm̄ currit
iustus. et exaltabitur. Substan
tia diuitis. urbs roboris eius: 7
quasi murus ualidus circum
dans eū. Ante qm̄ conteratur.
exaltatur cor hominis: et ante
qm̄ glorificetur. humiliatur. Qui
prius responder qm̄ audiat:
stultum se eē demonstrat. et
confusione dignū. Sp̄s uiri sus
tentat inbecillitatem: spiritū
uero ad irascendum facilē. qui
poterit sustinere. Cor pruden

stultus querit doctrinā. D
dōs dilatat manū eius: et
p̄ncipes sp̄sū ei facit. Ju
ste accidit: est suū: uir
is eius. et inuestigat
indictiones compunt. s̄s
et potentes quoz dūdicat
et qui aduocatur a fratre
m̄tas firma: et iudicia
uertes uirū. De fructu
et replentur uenter eius:
om̄na labore illius. s̄s
et uir. s̄s et uir i ma
nigat. qui diligit eam.
et fructus eius. Qui in
m̄tatem bonam. inuenit
et laudet iocunditatem
Cum obserationibz loq
uoz: et diues efficitur.
De amicitia ad iudicia
mans amicus erit q̄ frat
stultus est paup qui. **XIX**
stultus ē i simplicitate sua.
in diues requirit labia sua
stultus. ubi nō est seueria
nō nō i bonum: et qui festi
stultus. offendit. Stultus
stultus supplantat gressus
et iudicia dñi. s̄s et animo
stultus addunt artus plu
stultus pariter aut et in mod
stultus paratur. Testis stultus
stultus: et qui m̄
stultus. nō effugit. Stultus
stultus p̄sonam potentes: et
stultus dona uolentis: et
stultus paupis odentur ei.

tis possidebit scientiam: et auris
 sapientium querit doctrinam. **Do-**
 num hominis dilatat uiam eius: et
 ante principes spatium ei facit. **Ius-**
 tus prior accusator est sui: uenit
 amicus eius. et inuestigabit eum.
Contradictiones compmit fors:
 et inter potentes quoque diiudicat.
Frater qui adiuuatur a fratre.
 quasi ciuitas firma: et iudicia
 quasi uectes urbium. **De fructu**
 oris uiri replebitur uenter eius:
 et gemina labiorum illius satu-
 rabunt eum. **Flors** et uita in ma-
 nibus lingue: qui diligunt eam.
 comedent fructus eius. **Qui in-**
 uenit mulierem bonam. inuenit
 bonum: et hauriet iocunditatem
 a domino. **Cum** obsecrationibus lo-
 quitur pauper: et diues effabitur
 rigide. **Vir** amicus ad socie-
 tatem: magis amicus erit quam frater.

Melior est pauper qui **XIX**
 ambulat in simplicitate sua:
 quam diues torquens labia sua
 et insipiens. **Ubi** non est scientia
 anime. non est bonum: et qui festi-
 nus est. pedibus offendit. **Stulti-**
 cia hominis supplantat gressus
 eius: et contra dominum feruet animo
 suo. **Diuitie** addunt amicos plu-
 rimos: a paupere autem et hi quo-
 habuit separantur. **Testis** falsus
 non erit impunitus: et qui men-
 data loquitur. non effugiet. **Stul-**
 ti colunt personam potentis: et
 amici sunt dona tribuentis.
Frater hominis pauperis oderunt eum:

insuper et amici procul recesserunt
 ab eo. **Qui** tantum uerba sectatur.
 nichil habebit: qui autem pos-
 sessor est mentis. diligit animam
 suam: et custos prudentie inue-
 niet bona. **Testis** falsus non erit
 impunitus: et qui loquitur men-
 data peribit. **Non** decent stultum
 deliciae: nec seruum dominari
 principibus. **Doctrina** uiri per paci-
 entiam noscitur: et gloria eius est
 iniqua pretergredi. **Sicut** fremit
 leonis. ita et regis ira: et sicut
 ros super herbam. ita et hilaritas
 eius. **Dolor** patris filius stultus:
 et tecta uigiter perstantia. **Li-**
 giosa mulier. **Domus** et diuitie
 dantur a parentibus: a domino autem
 proprie uxor prudens. **Discedo**
 immittit soporem: et anima disso-
 luta esuriet. **Qui** custodit man-
 datum. custodit animam suam: qui
 autem negligit uias suas. mortifi-
 cabitur. **Generatur** domino qui mise-
 retur pauperis: et uicissitudine
 suam reddet ei. **Crudi** filium tuum
 ne desperes: ad interfectionem
 autem eius. ne ponas animam tuam.
Qui enim impatiens est. sustine-
 bit dampnum: et cum rapuerit.
 aliud apponet. **Audi** consilium.
 et suscipe disciplinam: ut sis sa-
 piens in nouissimis tuis. **Stulte**
 cogitationes in corde uiri: uolu-
 tas autem domini in eternum permanet.
Homo indigens misericors est:
 et melior pauper iustus. quam uir
 mendax. **Timor** domini ad uitam:

et in plenitudine comorabitur absque uisitacione pessimi. Abscondit piger manum suam sub ascella: nec ad os suum applicat eam. Pestilente flagellato. Stultus sapientior erit: si autem corripuerit sapientem. intelliget sapiam. Qui affligit patrem. et fugit matrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses fili audire doctrinam: ne ignores sermones scientie. Testis iniquus deridet iudicium: et os impiorum deuorat iniquitatem. Parata sunt derisoribus iudicia: et mallei percipientes stultorum corporibus. **L**uxuriosa res uinum. et tu multuosa ebrietas: quicumque his delectatur non erit sapiens. Sicut rugitus leonis. ita et terror regis: qui prouocat eum. peccat in animam suam. Honor est homini. qui separat se a contentione: omnes autem stulti miscentur contumeliis. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate. et non dabitur ei. Sicut aqua profunda. sic consilium in corde uiri: sed homo sapiens exhauriet illud. Multi homines misericordes uocantur: uirum autem fidelem quis inueniet? Stultus qui ambulat in simplicitate sua: beatos post se filios derelinquet. Rex qui sedet in solio iudicij: dissipat omne malum intuitu suo. Quis potest dicere. mundum est cor meum: purus sum

a peccato. Pondus et pondus. mensura et mensura: utrumque abhominabile est apud dominum. Ex studiis suis intelligetur puer: si munda et recta sunt opera eius. Aurem audientem. et oculum uidentem: dominus fecit utrumque. Noli diligere sompnum. ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos. et saturare panibus. Malum est malum est. dicit omnis emptor: et cum recesserit. tunc glabatur. Est autem et multitudo gemmarum. et uas preciosum: labia scientie. Tolle uestimentum eius. qui fideiussor extrahit alienum: et pro extraneis aufer pigmus ab eo. Suauis est homini panis mendacium: et postea implebitur os eius. calculo. Cogitationes consilijs roborabuntur: et gubernaculis tractanda sunt bella. Qui reuelat misteria. et ambulat fraudulentem. et dilatat labia sua: ne commiscearis. Qui maledicit patri suo et matri sue: extinguetur lucerna eius in medius tenebris. Hereditas ad quam festinatur in principio: in nouissimo benedictione carebit. Ne dicas. reddam malum pro malo: expecta dominum. et liberabit te. Abhominatio est apud dominum pondus et pondus: statera dolosa non est bona. A domino dirigentur gressus uiri: quis autem hominum potest intelligere uiam suam? Buena est hominis deuotare sanctos: et post uota retractare. Dissipat impios

mens: et membra super eos
 erit. Lucerna domini speculatio
 nis: quem uisitat omnia
 mentis: stulticia et ueritas
 hinc regnum: et roboratur
 ma chronis et. Cultrari
 iherosolimo cap: et dignitas
 auctores. Inuoc uoluntis
 ger mala: et plaga inferre
 uide uentris. **XXI**
 ne diuisiones aquarum. tra
 pe in manu domini: quocumque
 in uindicta illud. Amnis
 in uita sibi uoluit: apen
 iherosolimo facere in am
 ni: magis placet domino quam
 Caltrano onloy: et di
 uolens: lucerna impiorum
 Cogitationes uolenti sem
 habent danna: omnes aut
 semp in cogitare est. Qui
 ipse thesaurus lingua uie
 uis et eras est: et in
 tur ad laqueos mortis. Ra
 mope: detraherit eos: quia
 uoluntate uolenti. Perisla
 in anima est: qui autem mun
 iherosolimo opus eius. stultus
 tur in angulo domatis: qu
 uolent hargofa: et in domo
 iherosolimo impij desiderat
 uolent iherosolimo proximo
 iherosolimo uolentem. sapien
 iherosolimo: et si fecerit
 iherosolimo seiam. Exrogat
 iherosolimo impij: ut terra
 iherosolimo a malo. Qui obru
 iherosolimo sua ad clauone quip

rex sapiens: et incuruat super eos
 fornicem. Lucerna dñi spiraculū
 hominis: que inuestigat omnia
 secreta uentris. Misericordia et ueritas
 custodiunt regem: et roboratur
 clementia thronus ei. Exultatio
 iuuenū. fortitudo eoz: et dignitas
 senum. canities. Lior uulneris
 absterget mala: et plage in secre
 tiob; uentris. **XXI**
Sicut diuisiones aquarū. ita
 cor regis in manu dñi: quocumq;
 uoluerit inclinabit illud. Omnis
 uia uiri recta sibi uidetur: appen
 dit aut corda dñs. Facere mīam
 et iudiciū: magis placet dño qm
 uictime. Exaltatio oculoz est di
 latatio cordis: lucerna impioz
 peccm. Cogitationes robusti sem
 per in habundantia: omnis aut
 piger semp in egestate est. Qui
 congregat thesauros lingua mē
 datū. uanus et excors est: et im
 pingetur ad laqueos mortis. Ra
 pine impioz detrahent eos: quia
 noluerunt face iudiciū. Perūsa
 uia uiri aliena est: qui aut mun
 dus ē. rectum opus eius. Melius
 est sedere in angulo domatis: qm
 cū muliere litigiosa. et in domo
 cōmuni. Anima impy desiderat
 malū: nō miserebitur proximo
 suo. Mulcato pestilente. sapien
 tior erit paruulus: et si sedetur
 sapiente. sumet sciam. Excogitat
 iustus de domo impy: ut detra
 hat impios a malo. Qui obtu
 rat aurem suā ad clamorē paupe

ris: et ipse clamabit. et nō exaudie
 tur. Munus absconditum extin
 guet iras: et domum in sinu indi
 gnationē maximā. Gaudiū ius
 to ē facere iudiciū: et pauoz ope
 rantib; iniquitatē. Vir qui erra
 uerit a uia doctrine: in cetu gi
 gantiū cōmorabitur. Qui dili
 git epulas in egestate erit: qui
 amat uinū et pingua. nō dita
 bitur. Pro iusto dabitur impius:
 et pro rectis iniquus. Melius est
 habitare in terra deserta: qm cū
 muliere rixosa et iracunda. The
 saurus desiderabilis. et oleum ī
 habitaculo iusti: et imprudens
 homo dissipabit illud. Qui sequi
 tur iusticiam et mīam: iuuet
 uitam et iusticiā et glām. Cui
 tatem fortiū ascendit sapiens:
 destruxitq; robur fiducia eius. Qui
 custodit os suū et linguā suam:
 custodit ab angustis aiām suā.
 Supbus et arrogans uocatur
 indoctus: qui in ira opatur sup
 biam. Desideria occidunt pigrū:
 noluerunt enī quicqm manus ei
 operari. Tota diē concupiscit et
 desiderat: qui aut iustus est. tri
 buet. et non cessabit. Hostie im
 pioz abhominabiles: que offerū
 tur ex scelere. Testis mendax pi
 bit: uir obediens loquetur uic
 toriam. Vir impius procaciter
 obfirmat uultum suū: qui aut
 rectus ē. corrigit uiam suā. Nō
 est sapia. non est prudentia. non
 ē consiliū: contra dñm. Equus

Noli laborare ut diters: sed prudentie tue pone modum. Ne erigas oculos tuos ad opes quas n̄ potes habere; quia faciunt sibi pennas quasi aquile: et uolabūt in celum. Ne comedas cum hōie inuido. et ne desideres cibos ei: qm̄ in similitudine arioli et conlectoris estimat qd̄ ignorat. Comede et bibe dicit tibi: et mens eius non ē tecum. Cibos quos comederas euomes: et p̄des pulchros sermones tuos. In aurib; insipientiū ne loquaris: quia despicient doctrinam eloqui tui. Ne attingas paruulor̄ t̄minos. et agrum pupilloꝝ ne introeas; propinquus enī eor̄ fortis est: et ipse iudicabit contra te causam illor̄. Ingrediat̄ ad doctrinā cor tuum: et aures tue ad uerba sc̄ie. Noli subtrahere a puero disciplinam: si enī percussis eum uirga. nō morietur. Tu uirga percussis eum: et aīam eius de inferno liberas. Fili mi. si sapiens fuerit animus tuus. gaudebit tecum cor meū: et exultabūt renes mei cū locuta fuerint rectum labia tua. Non emuletur cor tuū peccatores; sed in timore dñi esto tota die: quia habebis spem ī nouissimo. et prestolatio tua nō auferetur. Audi fili mi. et esto sapiens: et dirige in uia animū tuū. Noli esse in conuiuus potatoꝝ. nec in cōestationib; eor̄ qui carnes ad uescendum conferunt; q̄a

uacantes potib; et dantes simbo la. consumentur: et uestetur panis dormitatio. Audi patrem tuū qui genuit te: et ne contempnas cum senuerit mater tua. Veritatem eme: et noli uendē sapiam. et doctrinā et intelligentiā. Exultat gaudio pater iusti: qui sapientem genuit: letabitur in eo. Gaudeat pater tuus et mater tua: et exultet que genuit te. Prebe fili mi cor tuum michi: et oculi tui uias meas custodiant. Fovea enī profunda est meretrix: et puteus angustus aliena. Insuper diatur in uia quasi latro: et n̄ incautos uiderit. inficiet. Cui ue. cuius patris ue. cui rix. cui fo uee. cui sine causa uulnera; cui suffossio oculor̄. Nonne his q̄ cōmorantur in uino; et student calicib; epotandis. Ne intuearis unum q̄ndo flauescit: cum splenduerit in uitro color eius. Ingreditur blande; sed in nouissimo mordebit ut coluber: et sicut regulus uenena diffundet. Oculi tui uidebunt extraneas; et cor tuum loquetur puerfa: et eris sicut dormiens ī medio mari. et quasi sopitus gubernator. amisso clauo. Et dices. Verberauerunt me. sed non dolui: traxerunt me. et ego nō sensi. Quando euigilabo; et rursus uina reperia.

Ne emuleris. **WIII**
 uiros malos. nec desideres esse cum eis; quia rapinas medi

552

tatur mens eoz: et fraudes labia eoz locuntur. **S**apientia edificabitur domus: et prudentia roborabit. In doctrina replebuntur cellaria: uniuersa substantia preciosa et pulcherrima. **U**ir sapiens fortis est: et uir doctus robustus et ualidus. **Q**uia cum dispositione inicitur in bellum: et erit salus ubi multa consulta sunt. **E**xcella stulto sapientia: in porta non aperiet os suum. **Q**ui cogitat mala facere: stultus uocabitur. **C**ogitatio stulti peccatum est: et abhominatio hominum detractor. **S**i desperaueris lapsus: in die angustie: imminuetur fortitudo tua. **E**ruet eos qui ducuntur ad mortem: et qui trahuntur ad interitum: liberare necesses. **S**i dixeris: uires non suppetunt: qui inspector est cordis ipse intelligit: et seruatorem anime tue nichil fallit: reddetque homini iuxta opera sua. **C**omede fili mi mel: quia bonum est: et fauim dulcissimum gutturi tuo: sic et doctrina sapientie anime tue: quam cum inueneris: habebis in nouissimis spem: et spes tua non peribit. **N**on insidieris: et queras impietatem in domo iusti: neque ualtes requiem eius. **S**epties enim caderet iustus et resurget: impius autem corruent in malum. **C**um ceciderit inimicus tuus: ne gaudeas: et in ruina eius ne exultet cor tuum: ne forte uideat dominus et displiceat ei: et auferat ab eo iram suam.

Ne contendas cum pessimis: nec emuleris impios: quoniam non habent futuroz spem mali: et lucerna impiorum extinguetur. **T**ime dominum fili mi et regem: et cum detractoribus non commiscearis: quoniam repente consurgit perditio eorum: et ruina utriusque: quis nouit? **H**ec quoque sapientibus. **C**ognoscere personam in iudicio: non est bonum. **Q**ui dicitur impio: iustus es: maledicent eis populi: et detestabuntur eos tribus. **Q**ui arguunt laudabuntur: et super eos ueniet benedictio. **L**abia deosculabitur: qui recta responderet uerba. **P**repara foris opus tuum: et diligenter exerce agrum tuum: ut postea edifices domum tuam. **N**e sis testis frustra contra proximum: ne lactes quemquam labiis tuis. **N**e dicas: quomodo fecit michi sic faciam ei: et reddam unicuique secundum opus suum. **P**er agrum hominis pigri transiui: et per uineam stulti uiri: et ecce totum repleuerant urticae: operuerant superficiem eius spine: et materia lapidum destructa erat. **Q**uod cum uidissem: posui in corde meo: et exemplo didici disciplinam. **P**arum inquam dormies: modicum dormitabis: paucillum manus conseres ut quiescas: et ueniet tibi quasi cursor egestas: et mendicitas quasi uir armatus. **H**ec quoque parabole salomonis: quas transtulerunt uiri ezechie regis iuda. **XXV**

uia dei est celare uerbum
y gloria regum in uelut
tem. **C**um fursum: et tra
m: et cu regum in uelut
ter indignum de arguendo
plur uas purissima
pitate de multa regis: et
uener ustra thronus eius
flos appareas coram regis
bono malorum ne lectus. **H**
de rei ut dicatur tibi: alien
p: qui ut humiliter coram
regis. **Q**ui uidetur oculi tu
piteris in uerba tui: ne po
tendat tu pollicem de
cruent amaram tui. **C**au
eam nacta cu amico tuo.
tem extraneo ne reuelas:
re uideri tibi cu audient.
redolere non reser. **M**ala
u in lectis argentes: qui lo
u uerbum in tempore suo. **I**n
a uerba et margarita fulges
regis sapientem: et autem
uenerit. **S**icut frigus uisus
in uelut: ita legatus fides:
u uelut uiam: et animam tuam
uenerit facit. **A**ubes: et ueritas
uenerit in sequentes: ut glo
les remissa non completis
uenerit uenerit principis: et
uenerit in frangere diuina
uenerit: comedet quod
uenerit: ne forte factus
uenerit. **S**ubstantie petem
uenerit prope tuum: ne for
uenerit olerit: et. **S**acrum et
uenerit sagitta aora: heno

Gloria dei est celare uerbum:
 et gloria regum inuestigare
 sermonem. Celum sursum. et terra
 deorsum: et cor regum inscrutabi-
 le. Aufer rubiginem de argento:
 et egreditur uas purissimum. Au-
 fer impietatem de uultu regis: et
 firmabitur iusticia thronus eius.
Ne gloriosus appareas coram rege:
 et in loco magnorum ne steteris. Me-
 lius est enim ut dicatur tibi. ascen-
 de huc: quoniam ut humiliaris coram
 principe. Que uiderunt oculi tui
 ne proferas in uirgino cito: ne po-
 stea emendare non possis. cum de-
 honestaueris amicum tuum. Cau-
 sam tuam tracta cum amico tuo.
 et secretum extraneo ne reueles:
 ne forte insultet tibi cum audierit.
 et exprobrare non cesset. Mala
 aurea in lectis argenteis: qui lo-
 quitur uerbum in tempore suo. In
 auris aurea et margarita fulgens:
 qui arguit sapientem. et aurem
 obedientem. Sicut frigus niuis
 in die messis: ita legatus fidelis
 ei qui misit illum: et animam eius
 requiescere facit. Nubes et uentus
 et pluuie non sequentes: uir glo-
 riosus et promissa non complens.
 Patientia lenietur princeps: et
 lingua mollis confringet durici-
 am. Mel inuenisti: comede quod
 sufficit tibi: ne forte satiatus e-
 uomas illud. Subtrahere pedem
 tuum de domo proximi tui: ne for-
 te satiatus oderit te. Iaculum et
 gladius et sagitta acuta: homo

qui loquitur contra proximum suum
 falsum testimonium. Dens putridus.
 et pes lassus: qui sperat super infi-
 deli in die angustie: et amittit
 pallium in die frigoris. Acetum
 in uitro: qui cantat carmina cor-
 de pessimo. Si esurierit inimicus
 tuus. ciba illum: si sitierit. da illi
 aquam bibere. Prunas enim congre-
 gabis super caput eius: et cinis red-
 det tibi. Ventus aquilo dissipat
 pluuias: et facies tristis. lingua
 detrahente. Melius est seclere in
 angulo domatis: quoniam cum muliere
 litigiosa. et in domo communi. An-
 te frigidam anime sitienti: et bonus
 nuntius de terra longinqua. Fons
 turbatus pede. et uena corrupta.
 iustus cadens coram impio. Si-
 cut qui mel comedit multum. et non
 est ei bonum: sic qui persecutor est
 maiestatis. opprimetur a gloria.
 Sicut urbs patens. et absque mu-
 rorum ambitu: ita uir qui non potest
 in loquendo cohibere spiritum suum.

Quomodo uixit. **XXVI**
 estate. et pluuie in messe: sic
 indecens est stulto gloria. Nam sicut
 auis ad alta transuolans. et pas-
 ser quo liber uadens: sic male-
 dictum frustra. platum. in quem
 am superueniet. Flagellum equo. et
 chamus asino: et uirga in dorso
 imprudentium. Ne respondeas stul-
 to iuxta stulticiam suam: ne effici-
 aris ei similis. Responde stulto
 iuxta stulticiam suam: ne sibi sa-
 piens esse uideatur. Claudus pedibus

et iniquitate bibens: qui mittit
 uerba p nuntiu stultum. Quom
 pulchras frustra habet claudus
 tibias: sic indecens e in ore stul
 toz parabola. Sicut qui mittit
 lapidem in acerui mercurij: ita
 qui tribuit insipienti honorem.
 Quomodo si spina nascatur in
 manu temulenti: sic parabola
 in ore stulto. Judicium detmi
 nat causas: et qui iponit stulto
 silentium. iras mitiga. Sicut
 canis qui reuiritur ad uomitum
 suu: sic imprudens qui iterat
 stulticiam sua. Vidisti hoiem
 sapientem sibi uideri: magis illo
 spem habebit insipiens. Dicit
 piger. leo est in uia: leena i iti
 neribz. Sicut ostium ueritur i
 cardine suo: ita piger in lecto
 suo. Abscondit piger manus sb
 ascella sua: et laborat si ad os
 suum eas conuiterit. Sapientioz
 sibi piger uidetur: septem uiris
 loquentibz sententias. Sicut q
 apprehendit auribz canem: sic
 qui transit impatiens. et comul
 cetur rixe alterius. Sicut noxiu
 est qui mittit lanceas z sagittas
 in mortem: ita uir qui fraudu
 lenter nocet amico suo: et cum
 fuerit dephensus. dicet. Ludens
 feci. Cum defecerint ligna ex
 tinguetur ignis: et susurrone
 subtracto. uirgia conuiescit.
 Sicut carbones ad prunas. et
 ligna ad ignem: sic homo ira
 cundus suscitatur rixas. Verba

susurrone quasi simplicia: z ipa
 pueniunt ad intima cordis. Q
 modo si argento sordido ornare
 uelis uas fictile: sic labia tumē
 tia cum pessimo corde sociata.
 Labijs suis intelligitur inimici:
 cum in corde tractauerit dolos.
 Quando submiserit uocem sua
 ne credideris ei: qm septem ne
 quicie sunt in corde illius. Qui
 operit odium fraudulenter: re
 uelabitur malicia eius i consilio.
 Qui fodit foueam. incidet in
 eam: et qui uoluit lapidem. re
 uertetur ad eum. Lingua fallax
 no amat ueritate: et os lubricu
 operatur ruinas. **XVII**

De gloriis in crastinu: ig
 norans quid supuentura
 pariat dies. Laudet te alienus.
 et non os tuu: extraneus. et no
 labia tua. Graue est saxum. et
 onerosa est arena: sed ira stulti
 utroqz grauior. Ira no habet mi
 sericordiam. nec erumpes furor:
 et impetu concitati ferre quis po
 terit. Melior est manifesta cor
 rectio: qm amor absconditus.
 Meliora sunt uulnera diligen
 tis: qm fraudulenta odientis
 oscula. Anima saturata calca
 bit fauim: aia esuriens etiam
 amaru pro dulci sumet. Sicut
 auis transmigrans de nido suo:
 sic uir qui relinquit locum suu.
 Unguento et uarijs odoribz de
 lectatur cor: et bonis amici con
 silijs anima dulcoratur. Amicu

amicu patris tuu de am
 er domum fratris tuu ne
 hatis in die afflictionis
 melior est uicinus uirga:
 frater procul. Sicut sapi
 entia lenica cu meum:
 exprobrant responder
 pona. Status uicinus ma
 melior est: paruuli
 uires sustinentur eis
 Tolle uestimentu eius
 responde pro errante: et
 uicinus aures ei pignus. Et
 dicit pignus suo uoce gran
 uoce confurgens: maledi
 cionis est. Tecta pilla
 ne figues: et uirgula
 e compannit. Qui reri
 quia qui uentum reri
 ralem dextere sue euante
 ferro acutur: et homo
 faciem amici sui. Qui
 comedit fructum
 e quibus est dicit sui qm
 uicinus. Quomodo in aquis re
 uoluit uicinus propitertu:
 dicit hominu manifesta sicut
 dicit: In fernus et pinto
 pphetur: simuliter et ocu
 uicini inlanabiles. Quom
 uicini in constatio argum
 uicinat auum: sic pphetur
 uicini lauclam. Ce moqu
 mala: cu aur recti e
 uicini a. Si contridieris
 uicini pila. quali riplenas
 uicini super pilo: non aude
 uicini stulticia et digne

tuū et amicum patris tui ne dimiseris: et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tue. Melior est uicinus iuxta: quam frater procul. Stude sapientie fili mi. et letifica cor meum: ut possis exprobranti respondere sermonem. Astutus uidens malum. absconditus est: paruuli transeuntes sustinuerunt dispendia. Tolle uestimentū eius qui spondit pro extraneo: et pro alieno aufer ei pignus. E. benedicit proximo suo uoce grandi. de nocte consurgens: maledicti similes erit. Tecta psillan-
 tia in die frigoris: et litigiosa mulier compantur. Qui retinet eam quasi qui uentum teneat: et oleum dextere sue euacuet. Ferrum ferro acuitur: et homo exacuit faciem amici sui. Qui seruat ficum. comedet fructum eius: et qui custos est dñi sui glificabitur. Quomodo in aquis resplendent uultus prospicientiū: sic corda hominū manifesta sūt prudentibz. Infernus et pditio nō replebuntur: similiter et oculi hominū insatiabiles. Quomō probatur in conflatorio argentū. et in fornace aurum: sic pbatur homo ore laudantiū. Cor iniqui exquirat mala: cor autē rectū exquirat scientiā. Si contideris stultum in pila. quasi triplānas feriente desuper pilo: non auferetur ab eo stulticia ei. Diligent

agnosce uultū pecoris tui: tuosq; greges considera. Non enim habebis iugiter potestatem: sed corona tribuetur in generatione generationū. Aperta sunt prata. et apparuerunt herbe uirentes: et collecta sunt fena de montibus. Agni ad uestimentū tuū: et hedi ad agri precū. Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos. in necessaria domus tue: et ad uictum ancillis tuis. **XVII**

Fugit impius nemine persequente: iustus autē quasi leo confidens absq; terrore erit. Propter pēta terre multi principes eius: et ppter hōis sapiām et hōz scientiam que dicuntur. uita ducis longior erit. Vir papper calumpnians pauperes: si milis ē ymbri uehementi. i quo paratur fames. Qui derelinquit legem. laudant impii: qui custodiunt. succenduntur contra eum. Viri mali nō cogitant iudiciū: qui autē requirunt dñm. ai adū-
 tunt omnia. Melior est pauper ambulans in simplicitate sua: qm diues prauis itineribz. Qui custodit legem. filius sapiens ē: qui autē comestatores pascit. confundit patrem suū. Qui coaceruat diuitias usuris. et fenore liberali: in pauperes eas cōgregat. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio ei erit execrabilis. Qui decipit iustos in uia mala. in interitu suo corruet: et

simplices possidebunt bona eius. Sapiens sibi uideatur uir diues: pauper aut prudens scrutabitur eum. In exaltatione iustoz multa gla est: regnantibz impius ruine hominū. Qui abscondit scelera sua nō dirigitur: qui autem cōfessus fuerit et reliquerit ea. misericordiam consequetur. Beatus homo qui semp est pauidus: qui uero mentis ē dure. corruet ī malum. Leo rugiens. et ursus esuriens: princeps impius sup pplm pauperē. Dux indigens prudentia. multos opprimit p calumpniam: qui autē odit auariciam. longi fient dies eius. Homine qui calumpniatur anime sanguinem: si usq; ad lacum fugerit. nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter saluus erit: qui pueris graditur uis concidet semel. Qui operatur terram suā. saturabitur panibz: qui sectatur ocium. repletur egestate. Vir fidelis multū laudabitur: qui autē festinat ditari. nō erit innocens. Qui cognoscit in iudicio faciem nō bene facit iste: et pro buccella panis deserit ueritatem. Vir qui festinat ditari. et alijs inuidet: ignorat qd egestas supueniat ei. Qui corrumpit hōiem. gratiam postea inueniet apud eum: magis qm ille qui p lingue blandimenta decipit. Qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre. et dicit. hoc nō est peccatū: patriceps ho-

micide est. Qui se iactat et dilatat. uingia concitat: qui uero sperat in dño saluabitur. Qui confidit in corde suo stultus est: qui autē graditur sapienter. ipse laudabitur. Qui dat pauperi. non indigebit: qui despicit depcātem. sustinebit penuriam. Cum surrexerit impy abscondentur hōies: cū illi perierint. multiplicabuntur iusti. **XLIX** Vir qui corripit. **XLIX** Item dura ceruice contempnit: repentinus supueniet ei in teritus: et eum sanitas nō sequetur. In multiplicatione iustoz letabitur uulgus: cū impy sumpserint pncipatum. gemit popls. Vir qui amat sapiām. lenificat patrem suū: qui autem nutrit scortum. pdet substantiā. Rex iustus erigit terrā: uir auarus destruet eam. Homo qui blandis fictisq; sermonibz loquitur amico suo: rete expandit gressibz ei. Peccantē uirum iniquū inuoluet laqueus: et iustus laudabit atq; gaudebit. Nouit iustus causam pauperū: impius ignorat sciam. Homines pestilentes dissipant ciuitatem: sapientes uero auertūt furorem. Vir sapiens si cum stulto contenderit: siue irascatur siue rideat. nō inueniet requiem. Viri sanguinū odērunt simplicem: iusti autem querūt aiām eius. Totum spm suū profert stultus: sapiens differt. et reseruat in posterū. Prin-

mi debent autē ubi m
 omis miferis hāter im
 dāper et crederet obuā
 di: uirūq; illumina
 er qui iudicat in ueritate
 pns: timor ei meret
 dicit. dāq; atq; curru
 sapiām: puer autē qui di
 uoluntat sue cōuēnt
 tiam. In multiplicacōne
 multiplicabūtur scelera:
 iusti uero uult iudicari. Cui
 as eoz uult iudicari. Cui
 mium et refragatur re: r
 s. sicut anime iur. Cui pro
 defecerit dissipabitur po
 e qui nō custodit legem. De
 st. Seruus itōis nō poret
 it: qua qd dicit inrelligē
 uider cōtempnit. Vir iust
 i uobem ad loquendum:
 ma magis speranda est qm
 uerba. Cui delicat a pu
 uerit seruū suū: postea
 re um cōtūmācēt. Vir iust
 ius pmocet rēas: et qui ad
 pnamū facilis est. erit ad
 ra pōstūto. Supbūm se
 ut humilitas: et humilitas
 dāper gloria. Cui cū fure
 uerit. oder aiām suām: ad
 tem auerit. et non inderit.
 u uir hōiem cito corruet:
 dicit in dño subleuabitur.
 impuēritur faciem pncipis:
 uam a dño repēditur fin
 in. Abominatur iusti uer
 pū: et abominatur impi
 e qm recta uia suā. Verba

ceptus qui libenter audit uerba men-
 datu: omnes ministros habet im-
 pros. Pauper et creditor obuiaue-
 runt sibi: utriusque illuminator est
 dominus. Rex qui iudicat in ueritate
 pauperes: thronus eius in eternum
 firmabitur. Virga atque correctio
 tribuit sapientiam: puer autem qui di-
 mittitur uoluntati sue: confundit
 matrem suam. In multiplicatione
 impiorum multiplicabuntur scelera:
 et ruinas eorum iusti uidebunt. Cru-
 di filium tuum et refrigerabit te: et
 dabis delicias anime sue. Cum pro-
 phetia defecerit dissipabitur po-
 pulus: qui uero custodit legem be-
 atus est. Seruus uerbis non potest
 erudiri: quia quod dicit intelligit.
 et respondere contempnit. Vidisti
 hominem uelocem ad loquendum:
 stulticia magis speranda est quam
 illius correctio. Qui delicate a pu-
 ericia nutrit seruum suum: postea
 sentiet eum contumacem. Vir ira-
 cundus prouocat rixas: et qui ad
 indignandum facilis est: erit ad
 peccata procliuor. Supbium se-
 quitur humilitas: et humilem
 spiritu suscipiet gloria. Qui cum fure
 participat: odit animam suam: ad-
 iuramentum audit: et non indicat.
 Qui timet hominem cito corruet:
 qui sperat in domino subleuabitur.
 Multi requirunt faciem principis:
 et iudicium a domino egreditur sin-
 gulorum. Abhominantur iusti uirum
 impium: et abhominantur impium
 eos qui in recta uia sunt. Verba

congregantis: filii uomentis.

Uisio quam locutus est. **AV**
 Vir cum quo dominus erat: et qui
 deo secum morante confortatus a-
 it. Stultissimus sum uirorum: et
 sapientia hominum non est mecum. Non
 didici sapientiam: et noui scientiam
 sanctorum. Quis ascendit in celum atque
 descendit: Quis continuit spiritum
 in manibus suis: Quis colligauit
 aquas quasi in uestimento: Quis
 suscitauit omnes terminos terre:
 Quod nomen eius: et quod nomen
 filii eius si nostri. Omnis sermo
 dei ignitus: clipeus est sperantibus
 in se. Ne addas quicquam uerbis
 illius: et arguaris: inueniarisque
 mendax. Duo rogavi te: ne dene-
 ges michi ante quam moriar.
 Vanitatem et uerba mendacia
 longe fac a me: mendicitatem et
 diuitias ne dederis mihi. Tribue tan-
 tum uictui meo necessaria: ne
 forte saturatus illiciar ad negan-
 dum: et dicam: quis est dominus: et
 egestate compulsus furer: et pu-
 rem nomen dei mei. Ne accuses
 seruum ad dominum suum: ne maledi-
 cat tibi: et corruas. Generatio
 que patri suo maledicit: et que
 matri sue non benedicit. Beneditio
 que sibi munda uidetur: et tamen
 non est lota sordibus suis. Genera-
 tio cuius excelsi sunt oculi: et
 palpebre eius in alta subrecte.
 Generatio que pro dentibus gla-
 dios habet: et comandit molari-
 bus suis: ut comedat inopes de

terra. et pauperes ex hōib; **S**an-
 guisuge due sunt filie: dicentes.
 affer affer. Tria sunt insatura-
 bilia. et quartum qd' numqm̄
 dicit sufficit. Infernus ⁊ os uul-
 ue: et terra que numqm̄ sacia-
 tur aqua. Ignis uero: numqm̄
 dicit sufficit. Oculum qui sub-
 sannat patrem. et qui despicit
 partum matris sue; suffodiant
 eum corui de torrentib; ⁊ come-
 dant eum filii aquile. Tria sunt
 difficilia michi; et quartū peni-
 tus ignoro: uiam aquile i celo.
 uiam colubri supra petram. uia
 nauis in medio mari. et uia uiri
 in adolescentia. Talis est et uia
 mulieris adultere: q̄ comedit. et
 tergēs **u** os suum. dicit. Non
 sum opata malū. Per tria mo-
 uetur terra. et quartum qd' nō
 potest sustinere; p̄ seruum cum
 regnauerit. p̄ stultum cū satura-
 tus fuerit cibo. p̄ odiosam mulie-
 rem cū in matrimoniuū fuerit as-
 sumpta: et p̄ ancillam cū fuerit
 heres dñe sue. Quatuor sūt mi-
 nima terre: et ip̄a sunt sapienti-
 ora sapientib; Formice popl's in-
 firmus: qui preparant in messe
 cibum sibi. Lepisculus plebs in-
 ualida: qui in petra cubile suū
 collocat. Regem locusta nō ha-
 bet: et egreditur uniuersa per
 turmas. Stellio manib; nutritur:
 et moratur in edib; regis. Tria
 sunt que bene gradiuntur: et
 quartum qd' incedit felicit. Leo

fortissimus bestiarū: ad nullius
 pauēbit occursum. Gallus succin-
 ctus lumbos. Et aries: nec ē rex
 qui resistat ei. Et qui stultus ap-
 paruerit: postqm̄ eleuatus ē in
 sublime. Si enim intellexisset: ori
 imposuisset manū. Qui autem
 fortiter premit ubera ad elicien-
 dum lac: exprimit butyrum. Et
 qui uehementer emungit: elicit
 sanguinē. Et qui prouocat rixas:
 producit discordias. **XXXI**

Uerba lamuelis regis: iusio
 qua erudiuit eum mater
 sua. Quid dilecte mi: Quid dile-
 cte uteri mei: Quid dilecte uoto-
 rum meorū? Ne dederis mulierib;
 substantiam tuam: et diuitias
 tuas ad delendos reges. Noli re-
 gib; o lamuel. noli regib; dare ui-
 num; quia nullū secretum ē ubi
 regnat ebrietas: ne forte bibant
 et obliuiscantur iudiciorū. ⁊ mu-
 tent causam filiorū paupis. Date
 liceram merentib;: et uinū hys
 qui amaro sunt animo. Bibant
 et obliuiscantur egestatis sue:
 et dolores nō recordentur amplius.
 Aperi os tuū muto: et causis
 omnium filiorū qui p̄transeūt. Ape-
 ri os tuum; decerne qd' iustum
 est: et iudica inopem et paupere.

Mulierem fortem quis **Aleph**
 inueniet. Procul eo de ulti-
 mis finib; p̄cium eius. **beth** Con-
 fidit in ea cor uiri sui: et spolijs
 nō indigebit. **Gimel** Reddet ei bo-
 num et nō malum: omnib; dieb;

Deben Quodam laudat
 m: et operata est consilio
 i suar: he facta est quod
 m stituit: delongu po
 amem sui. **Uu** Et de noc
 et: elector: prelam do
 et: et ebana ancillis su
 possederat agrum ⁊ em
 de fructu manū suar
 cur unquam. **bet** Accipit
 mte lumbos suos: et rob
 bachui sui. **beth** Bista
 erudit quia bona est nego
 tios: non extinguitur in
 uicerna eius. **bet** Hanc
 mte ad fortia: et digni et
 mterent solum. **aph** Hanc
 uia aperit inopi: et pal
 las extendit ad paupere.
 Non timet domus sue
 mris: nius: omnes eni do
 lo tuis uelut dupleribus.
 irregularam uertem fecer
 solus et purpura indument
 tuis. **am** Sololis in ueris
 tuis: quando sedent tu serua
 tuis. **ameth** Sindone fi
 raudit: et erugulum re
 et dhanes. **ayn** Soveritudo e
 mumentu eius: et ridet
 mmentu. **ph** Es sum
 mnt sapie: et lex clemente
 agamus. **Salu** Considerauit
 mnt domus sue: et panem
 mnt comedit. **aph** Surrex
 et tuis: et beatissima pr
 amant: ut tuis ⁊ laudant
 mnt. **Aulte** sine congreg

1 uite sue. **Delech** Quesiuit lanam
 et linum: et operata est consilio
 manuū suar. **He** facta est quasi
 naus in scitoris: de longe por
 tans panem suū. **Vau** Et de nocte
 surrexit: deditq; predam domes
 ticis suis. et cibaria ancillis suis.
 2 **Zai** Considerauit agrum ⁊ emit
 eum: de fructu manuū suarum
 plantauit uineam. **Hech** Accinxit
 fortitudine lumbos suos: et robo
 rauit brachiū suū. **Thech** Gusta
 uit et uidit quia bona est nego
 ciatio eius: non extinguetur in
 nocte lucerna eius. **Joth** Manū
 suam misit ad fortia: et digiti ei
 apprehenderunt fenum. **Caph** Ma
 num suā aperuit inopi: et pal
 mas suas extendit ad pauperē.
 4 **Lamech** Non timebit domus sue
 a frigorib; niuis: omnes enī do
 mestici eius uestiti duplicibus.
Men Stragulatam uestem fecit
 sibi: uissus et purpura indumen
 tum eius. **Num** Nobilis in portis
 ur̄ eius: quando sederit cū sena
 torib; terre. **Samech** Sindonē fe
 cit et uendidit: et cingulum tra
 didit chananēo. **Ayn** Fortitudo et
 decor indumentū eius: et ridebit
 5 in die nouissimo. **Phe** Os suum
 aperuit sapie: et lex clementie ī
 lingua eius. **Sade** Considerauit
 semitas domus sue: et panem o
 ciola nō comedit. **Coph** Surrexe
 runt filii eius: et beatissimā pre
 dicauerunt: uir eius ⁊ laudauit
 6 eam. **Res** Stulte filie congrega

uerunt diuitias: tu supgressa
 es uniuersas. **Syn** Fallax grā et
 uana est pulchritudo: mulier
 timens deum ipsa laudabitur.
Thau Date ei de fructu manuū
 suar: et laudent eam in portis
 opera eius. **Expliciunt uerba
 salomonis. Incipit prologus in
 librum ecclesiastes.**
Bemini me hoc ferme
 quinquennio cū adh
 rome eē. et ecclesia
 sten sancte blefille legerem. ut e
 am ad contemptū huius mundi
 prouocarem. et omne qd in mun
 do cerneret putaret eē pro nich
 lo: rogatum ab ea ut in morem
 cōmentarioli obscura queq; disse
 rerem: ut absq; me posset intelli
 gere que legebat. Itaq; qm in p
 cinctu nr̄i opis. subita morte
 subtracta ē. et nō meruimus o
 paula et eustochiū talem uite
 nr̄e habere consortem. tantōq;
 uulnere percussus tunc obmutui:
 nunc in bechleem positus. angus
 tiore uidelicet ciuitate. et illius
 memorie et uobis redde quod de
 beo: hoc breuiter amonens. qd
 nullius auctoritatem secutus
 sum. sed de hebreo transferens.
 magis me septuaginta interpū
 tum consuetudini coaptau. in
 his dumtaxat que non multū
 ab hebraicis discrepabant. Inter
 dum aquile quoq; et symachi. ⁊
 theodotionis recordatus sum. ut
 nec nouitate nimia lectoris stu

duum deterrere: nec rursū con-
tra conscientiā meam. fonte ue-
ritatis omisso. opinionū riuu-
los conlectaret. **Explicit prologus.**
Incipit liber ecclesiastes.

Verba ecclesiastes:
filij dauid regis
iherlm. Vanitas
uanitatū dixit
ecclesiastes: uani-
tas uanitatū. et
omnia uanitas. Quid habet am-
plius homo de uniuerso labore
suo. quo laborat sub sole. Gen-
tio præterit; et generatio adue-
nit: terra uero in eternum stat.
Oritur sol et occidit; et ad locū
suū reuertitur: ibiq; renascens.
girat p meridiem; et flectitur ad
aquilonem. Iustrans uniuersa in
circuitu pergit sps: et in circulos
suos reuertitur. Omnia flumina
intran in mare: et mare nō re-
dundat. Ad locum unde exeunt
flumina reuertuntur: ut iterū flu-
ant. Cuncte res difficiles: nō po-
test homo eas explicare sermone.
Non saturatur oculus visu: nec
auris impletur auditu. Quid ē
qd̄ fuit: spm̄ quod futurum est.
Quid est qd̄ factum ē: spm̄ qd̄
faciendum ē. Nichil sub sole no-
uum: nec ualet quisqm̄ dicere.
ecce hoc recens ē. Jam enim præ-
cessit in seculis: que fuerūt ante
nos. Non ē priorū memoria: sed
nec eorū quidem que postea futu-
ra sūt. erit recordatio apud eos

qui futuri sūt in nouissimo. Ego
ecclesiastes fui rex isrl̄ in iherlm: et
proposui in animo meo. querere
et inuestigare sapienter. de oib;
que fiunt sub sole. Hanc occupa-
tionē pessimā dedit deus filius
hominū: ut occuparentur in ea.
Vidi cuncta que fiunt sub sole:
et ecce uniuersa uanitas. 7 afflictio
sps. Peruersi difficile corriguntur:
et stultorū infinitus est numerus.
Locutus sum in corde meo: dicens.
Ecce magnus effectus sum. et p̄-
celli sapientia omis qui fuerunt
ante me in iherlm: et mens mea
cōtemplata est multa sapienter.
et didici. Deditq; cor meum ut sci-
rem prudentiam atq; doctrinam:
erroresq; atq; stulticiā. Et agno-
ui quod in his quoq; ēet labor et
afflictio sps: eo quod in multa
sapia multa sit indignatio: et q̄
addit scientiā. addit et dolorem.

Dixi ergo in corde meo. **¶**
Vadam et affluam delicias:
et fruor bonis. Et uidi quoq; qd̄
hoc ēet uanitas. Risumq; repu-
taui errorem: et gaudio dixi. **¶**
Quid frustra deciperis. **¶** Cogi-
taui in corde meo. abstrahere a
uino carnem meā. ut animū me-
um transferrem ad sapiam. deu-
taremq; stulticiam: donec uide-
rem quid ēet utile filijs hominū:
quo facto opus ē sub sole numero
dierum uite sue. Magnificauī o-
pera mea. Edificauī in domos.
et plantauī uineas: feci ortos et